

พุทธประวัติ

จาก

สมุดภาพ "ปฐมสมโพธิกถา"

คัมภีร์แสดงเรื่องราวของพระพุทธเจ้า ๒๙ ประการ

พระนิพนธ์ของ "สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส"

ภาพวาดโดย อาจารย์กฤษณะ สุริยกานต์

๑. อภิเษกสองกษัตริย์

- เจ้าสุทโธทนะอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมาया แล้วขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระเจ้าสุทโธทนะแห่งนครกบิลพัสดุ์

๒. อัญเชิญพระโพธิสัตว์

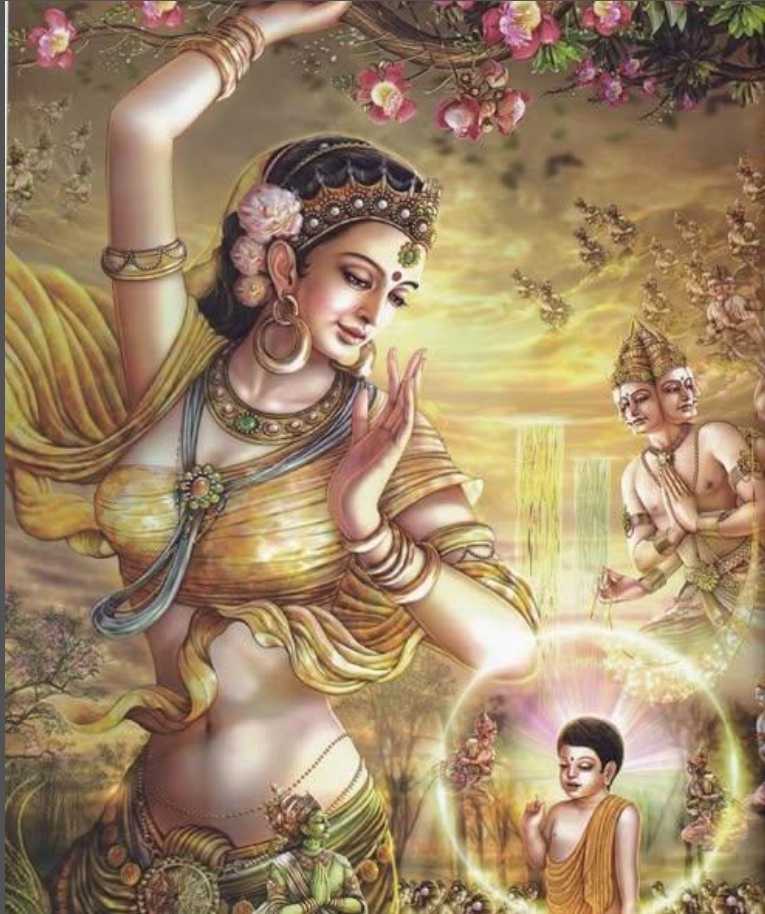
- เทวดาและพระพรหมจากหมื่นจักรวาล อัญเชิญท้าวสันดุสิตโพธิสัตว์ให้จุติจาก สรวงสวรรค์เพื่อมาอุบัติและตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้า

๓. สุปินนิมิตของพระนางมาया

- พระนางมาयाทรงพระสุบินว่าท้าว
มหาราชทั้งสี่อัญเชิญไปสรงสถานในสระ
อโนดาตแล้วมาบรรทมบนพระแท่นทอง
มีช้างขาวตัวประเสริฐมาทำประทักษิณ
แล้วเข้าสู่อุทร

๔. ประสูติหลังจากบริหารพระครรภ์ครบสิบเดือน

- พระนางมาयाเสด็จกลับนครเทวทหะ เพื่อให้ประสูติกาลท่ามกลางพระญาติ แต่ทรงประสูติพระโอรสเสียก่อนในระหว่างทางที่สวนลุมพินีวัน

๕. อสิตดาบส

- อสิตดาบส อาจารย์ของพระเจ้าสุทโธทนะ เข้าเฝ้าเห็นแล้วดีใจว่า พระกุมารนี้จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่แล้วกลับร้องไห้ เสียใจที่ตนเองมีอายุสังขารอยู่ไม่ถึงวันนั้น

๖. พราหมณ์พยากรณ์

- วันที่ ๕ พราหมณ์โหราจารย์ผู้รู้ลักษณะ มนต์ ๘ คน ทำนายพระกุมาร
- พราหมณ์ ๗ คนทำนายเป็นสองสถานว่า หากพระกุมารครองราชสมบัติจะได้เป็น พระเจ้าจักรพรรดิ แต่ถ้าออกบวชจะตรัสรู้ เป็นพระพุทธรเจ้า
- แต่โกณฑัญญพราหมณ์ผู้มีอาวุโสน้อยกว่า พราหมณ์อื่นทำนายเพียงสถานเดียวว่า พระกุมารจะออกบวชและตรัสรู้เป็น พระพุทธรเจ้าเท่านั้น

๗. ปาฐกัทธิหาริย์ไต้ต้นหว้า

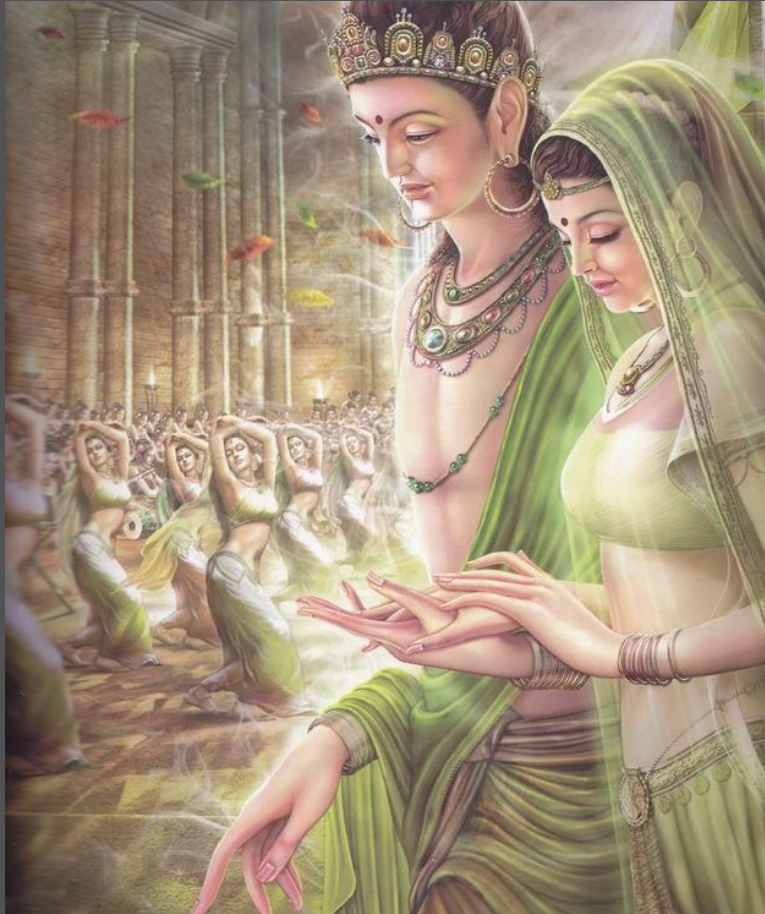
- เมื่อเจ้าชายสิทตถะมีพระชนมายุ ๕ ขวบ พระเจ้าสุทโธทนะเสด็จไปทำพิธีจรดพระนังคัล พวกนางสนมพื้เลี้ยงปูผ้าให้เจ้าชายสิทตถะบรรทมไต้ต้นหว้าแล้วแอบหนีไปดูราชพิธี
- เจ้าชายสิทตถะตื่นบรรทมแล้วไม่เห็นผู้ใด จึงลุกนั่งขัดสมาธิกำหนดลมหายใจเข้าออก จิตเข้าสู่สมาธิขั้นปฐมฌาน เกิดมหัทศจรรย์ว่าแม้จะบ่ายคล้อย แต่เงาของต้นหว้าไม่เคยเลื่อนไปตามดวงอาทิตย์

๘. ทรงแสดงศิลปวิทยา

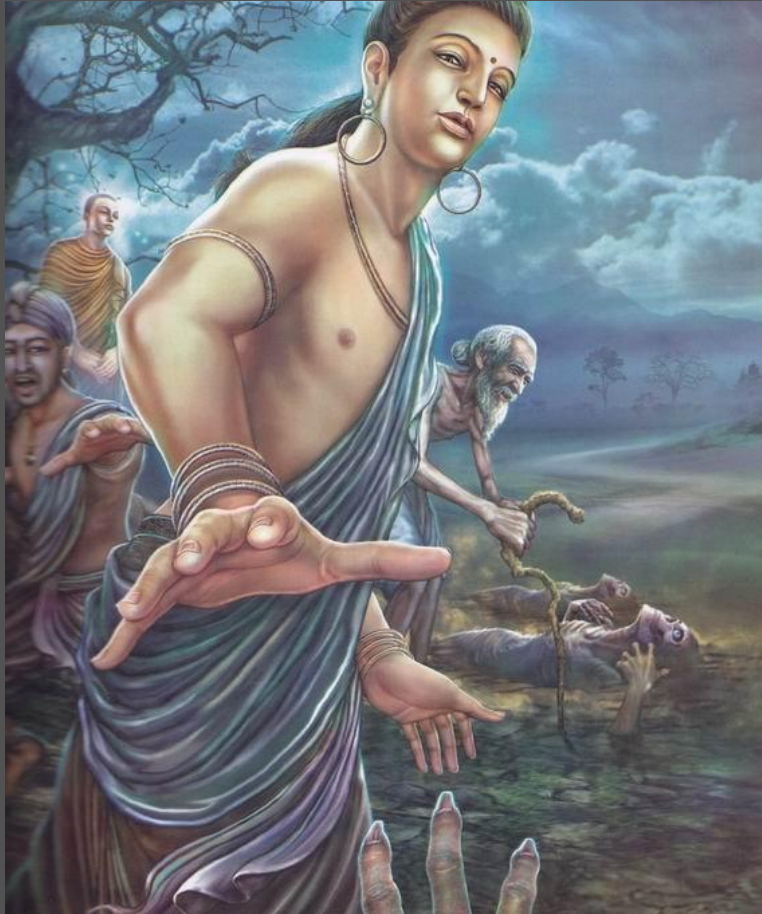
- เจ้าชายสีหัตถ์มีพระชนมายุ ๑๖ พรรษา พระเจ้าสุทโธทนะจะให้อภิเษกสมรส เหล่าพระญาติติติงว่าเจ้าชายเอาแต่สนุก สำราญไม่เคยเล่าเรียนศิลปวิทยา ถ้าวันหน้ามีศึกสงครามจะทำไฉน?
- เจ้าชายสีหัตถ์จึงทรงแสดงศิลปวิทยา ให้เป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับของหมู่ พระประยูรญาติ

๙. อภิเษกสมรส

- เจ้าชายสิทธีตถะอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงพิมพาแห่งนครเทวทหะ ในขณะที่พระญาติอื่นๆ นำธิดามาถวายตัวเป็นพระสนม ๔๐,๐๐๐ นาง

๑๐. เทวทูตทั้งสี่

- เจ้าชายสิทธัตถะประทับอยู่ในปราสาท ๓ ฤดู ไม่เคยทอดพระเนตรเห็นความทุกข์ยากทางโลกเลย จนวันหนึ่งเมื่อมีพระชนมายุ ๒๙ พรรษา พระองค์จึงเสด็จจากปราสาทไปประพาสอุทยาน
- เทวดาได้โอกาสจึงเนรมิตเป็นเทวทูตทั้ง ๔ คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช ปราบกฏให้เจ้าชายเห็น เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงสลดสังเวชในทุกข์ภัยของความแก่ ความเจ็บ และความตายทรงน้อมพระทัยไปในการบวชเพื่อหนทางการพ้นทุกข์

๑๑. ซากศพ

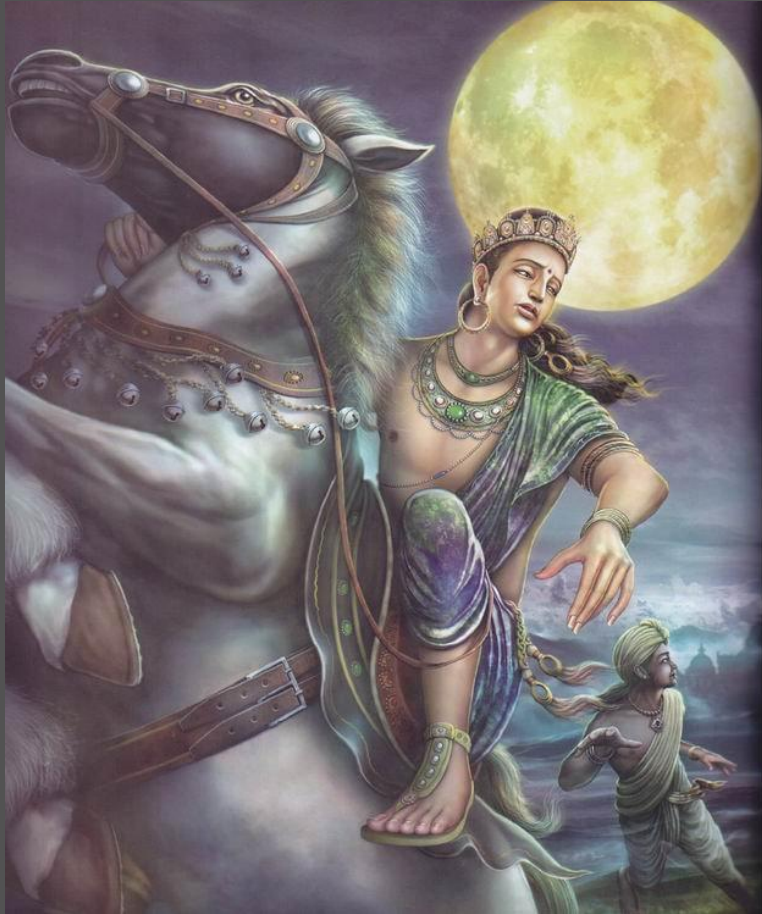
- เจ้าชายสิทธัตถะทรงตื่นบรรทมขึ้น กลางดึก ทอดพระเนตรเห็นเหล่าสตรี นอนหลับทับเครื่องดนตรีอยู่ บางพวก นอนน้ำลายไหลจนตัวเประอะ บางพวกกัด ฟัน บางพวกกรน บางพวกละเมอ บาง พวกอ้าปาก บางพวกผ้าห่มหลุดลุ่ยปรากฏ อวัยวะสตรีเพศที่ควรซ่อนเร้น พระองค์ เห็นอาการน่าเกลียดเหล่านั้นทรงเบื่อ หน่าย และตัดสินใจจะออกบวช

๑๒. ราหุลคือบ่วง

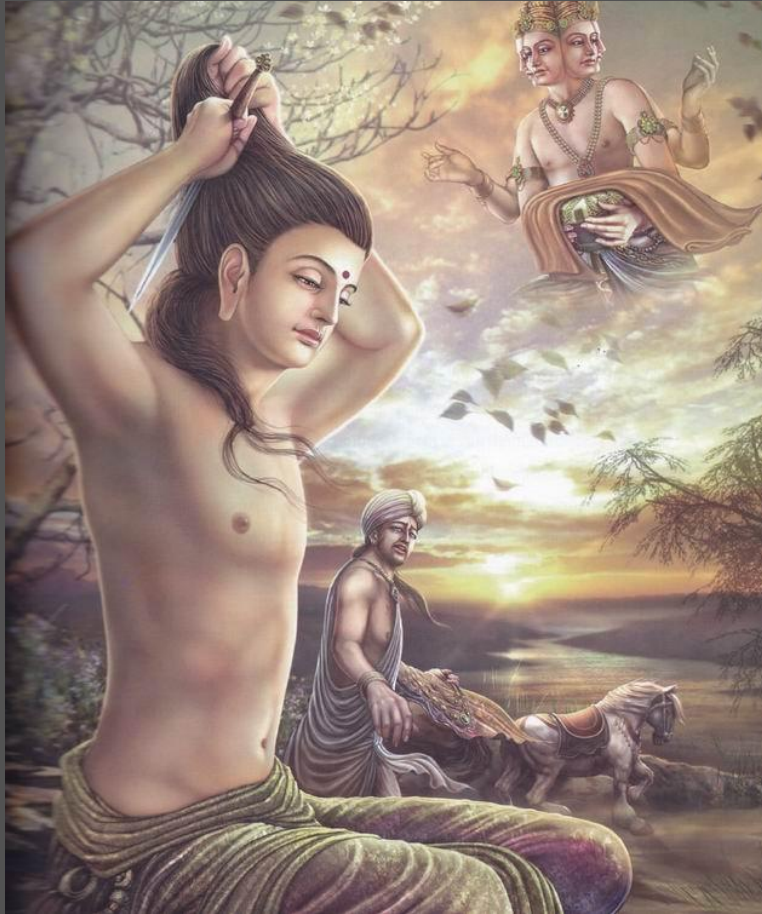
- พระโศภิต์เสด็จไปทอดพระเนตรดูพระนางพิมพา และพระราหุลโอรสองค์น้อยที่เพิ่งประสูติ ดำริว่าถ้าพระองค์จับมือพระเทวีหรือสัมผัสพระโอรส พระเทวีก็จะตื่นบรรทม พระองค์จึงเพียงทอดพระเนตรดูแล้วตัดพระทัยเสด็จออกไป

๑๓. เสด็จออกกบรพชา

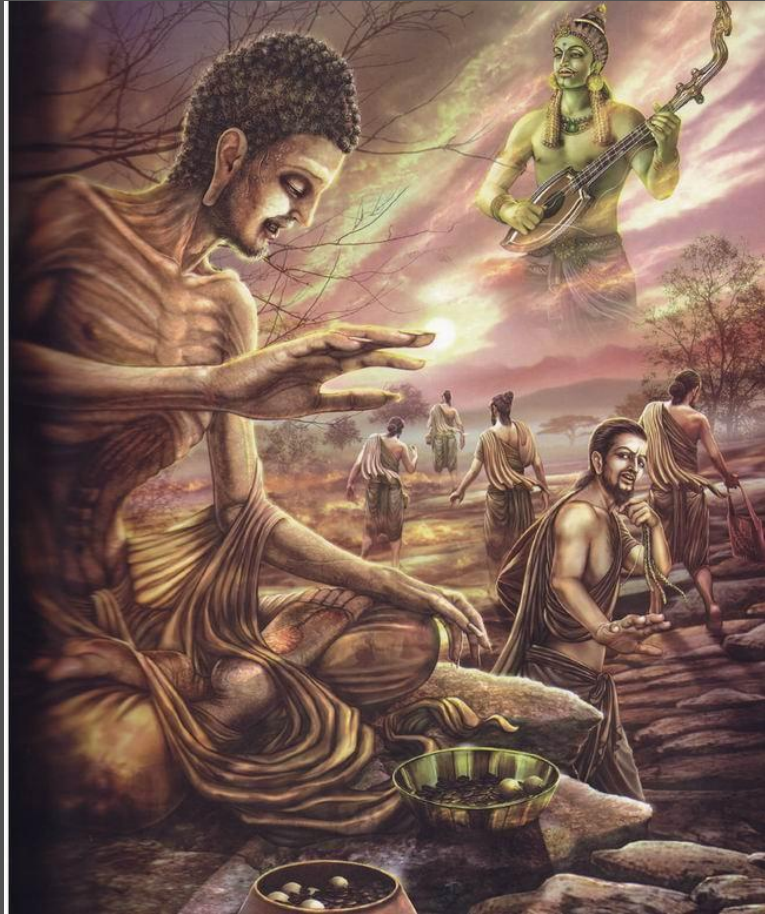
- พระโพธิสัตว์ทรงม้ากัณฐกะ มีนายฉันทะ เป็นผู้ติดตาม เสด็จออกกบรพชาใน กลางดึก แม้พญามารจะมาขวางทูลว่าอีก ๗ วันพระองค์จะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ แต่พระโพธิสัตว์ก็ไม่ทรงสนพระทัย

๑๔. อธิษฐานเพศบรรพชิต

- พระโพธิสัตว์เสด็จผ่าน ๓ อาณาจักร
ระยะทาง ๓๐ โยชน์ ภายในราตรีนั้น ทรง
อธิษฐานเพศบรรพชิตที่ริมฝั่งแม่น้ำอโน
มา ทรงใช้พระขรรค์ตัดพระเมาลีออกแล้ว
โยนขึ้นไปในอากาศ ท้าวสักกเทวราชได้
นำเอาผอบแก้วมารองรับเส้นพระเกศา
นั้นไปประดิษฐานไว้ในพระจุฬามณีเจดีย์
บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

๑๕. บำเพ็ญทุกรกิริยา

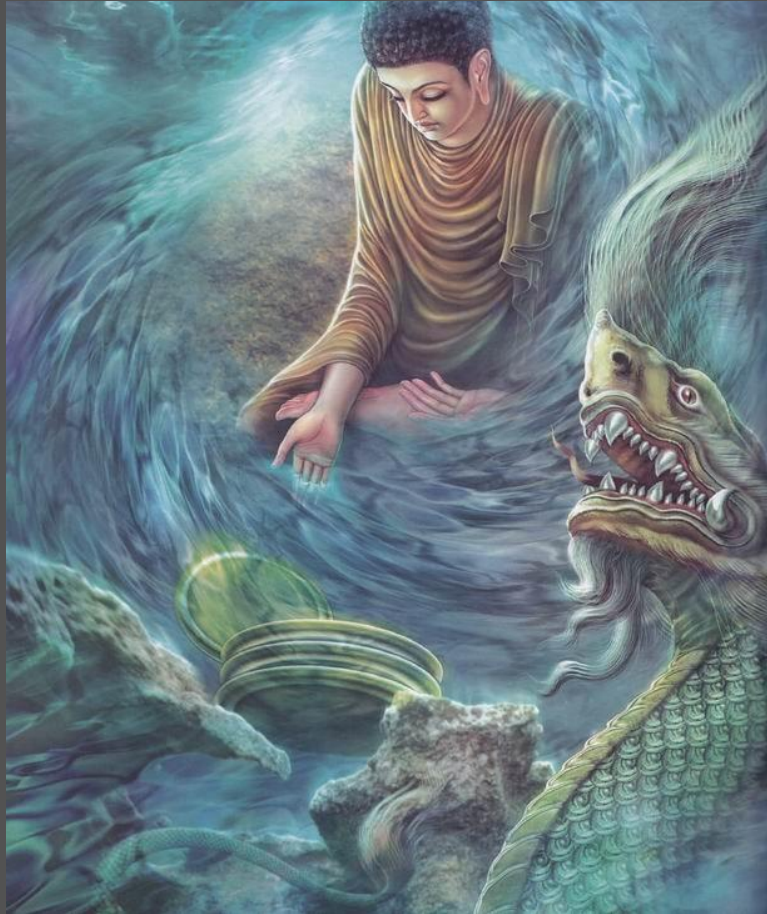
- พระโศภิตสัตว์เสด็จไปเรียนวิชาในสำนักของสองอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงคือ อุทกดาบส และอาหารดาบส ทรงสำเร็จฌาน ๘ แต่ทรงรู้ว่ายังไม่ใช้หนทางพ้นทุกข์ พระองค์จึงเสด็จต่อไปยังอุรุเวลาเสนาณิคม บำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างเคร่งครัด เพื่อค้นหาหนทางพ้นทุกข์ มีปัญจวัคคีย์ นำโดยโกณฑัญญะพราหมณ์ตามมา ประณินิบัติเพราะหวังจะได้ฟังธรรมก่อนผู้อื่น

๑๖. ข้าวมธูปายาส

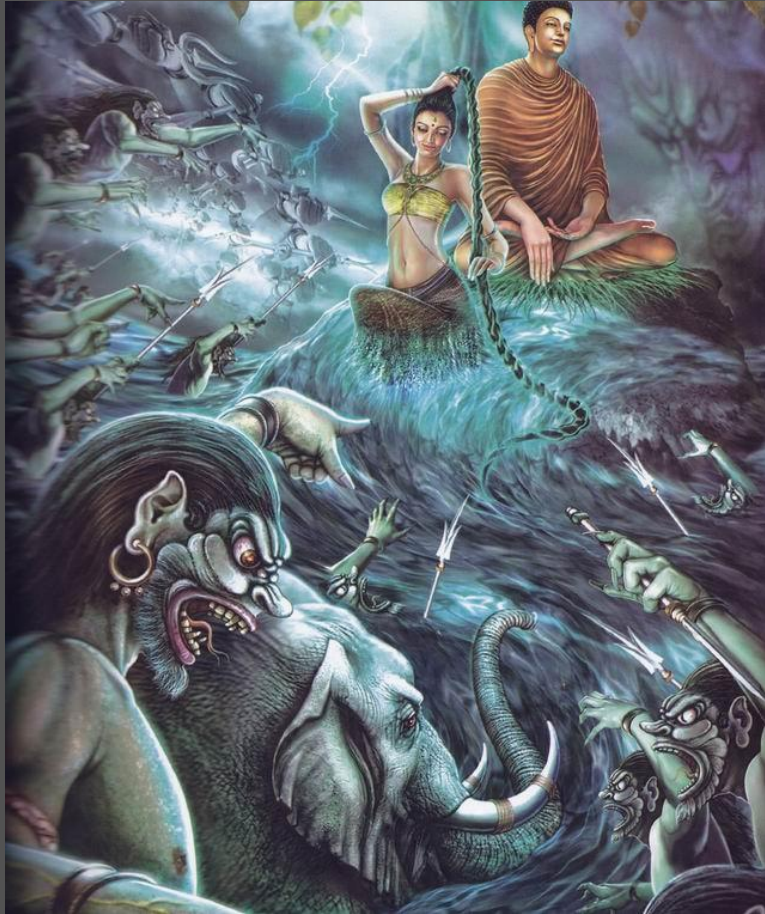
- พระโพธิสัตว์บำเพ็ญทุกรกิริยา ๖ ปี ดำริว่าหนทางนี้มีแต่ความทรมาน ปัญญามืดทึบ ไม่ใช่หนทางพ้นทุกข์ จึงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา พระองค์ทรงหันกลับมาบริโภคอาหาร ปัญวัคคีย์เสียใจพากันหนีไป
- วันเพ็ญเดือนวิสาขะ นางสุชาดาเสนีย์ธิดาปुरुข้าวมธูปายาสมาพลีกรรมเทวดา พบพระโพธิสัตว์จึงถวายข้าวพร้อมถาดทองคำแสนหนึ่งด้วยความศรัทธา

๑๗. อธิษฐานลอยเถาตทอง

- พระโพธิสัตว์ปั้นขี้วามธุปายาสได้ ๔๙ คำ ทรงเสวยหมดแล้วนำเถาตไปลอยในแม่น้ำเนรัญชรา ทรงอธิษฐานว่าหากวันนี้ พระองค์จะได้ตรัสรู้ไซ้ ขอให้เถาตทองลอยทวนน้ำ ขณะนั้นเถาตทองก็ลอยทวนน้ำ แล้วจมลงสู่พิภพนาคราช

๑๘. ฃฉณพฤษยามาร

- คึนนั้น พฤษโพัธิสัตุวเสตุจึ้นประทุบบน โพัธิบัลลังคึตุ้ตันโพัธิ พฤษยามารขกพล มารมาขัตุขวาง แต่ไม่อาจทำอันตุรายพฤษ โพัธิสัตุวตุ้ ฟายแพ้แก่ทศบารมึหนี กลับไป

๑๙. อภิญญาญาณ

- พระโพธิสัตว์ทรงบำเพ็ญสมาธิภาวนาต่อไป
- ช่วงปฐมยาม ทรงสำเร็จบุพเพนิวาสญาณ สามารถระลึกชาติได้อันนัตชาติ
- ช่วงมัชฌิมยาม ทรงสำเร็จทิพพจักขุญาณ อันบริสุทธิ์ ทรงเห็นเหตุ และกำเนิดของสรรพสัตว์ได้อย่างไม่ขัดข้อง

๒๐. ตริสรู้อ

- ช่วงปัจฉิมยาม ทรงหยังพระญาณลงในปฏิจจสมุปบาทได้ ทรงตรัสรู้อเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในยามใกล้รุ่ง หมื่นโลกธาตุก็สิ้นไหวถึง ๑๒ ครั้ง บุรพนิมิต ๓๒ ประการก็ปรากฏ
- เพิ่มเติม อรรถกถาขุททกนิกาย พุทธวงศ์ เล่าถึงบุพนิมิตว่าเกิดขึ้นในเหตุการณ์สำคัญ 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งแรก เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระราชมารดา ครั้งที่ 2 เมื่อประสูติ ครั้งที่ 3 คราวตรัสรู้อ และครั้งที่ 4 คือ ตอนที่ทรงแสดงธรรมปฐมเทศนาพระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

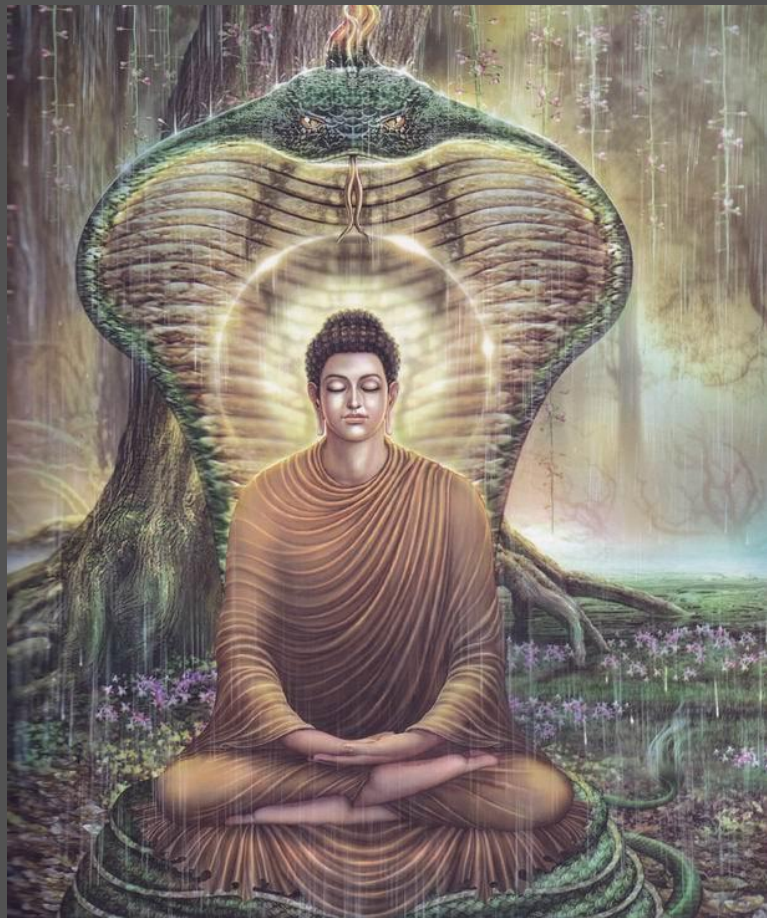
- อรรถกถาขุททกนิกาย พุทธวงศ์ รัตนวงกรมกัณฑ์ ที่แจกแจงบุพนิมิตเมื่อคราวพระพุทธเจ้าประสูติไว้ถึง 38 ประการ ดังนี้ 1) หมื่นโลกธาตุดุสะเทือนหวั่นไหว 2) เทวดาในหมื่นจักรวาลมาประชุมกัน 3) เมื่อพระมหาสัตว์ ประสูติมีเทวดามารับพระองค์ก่อน มนุษย์รับในภายหลัง 4) พิณและอาภรณ์เครื่องประดับกระทบกันบรรเลงเป็นเสียงไพเราะ 5) เครื่องพันธนาการหลุดออก 6) ไรศภัยไข้เจ็บต่าง ๆ กลับหาย 7) คนตาบอดกลับมามองเห็น 8) คนหูหนวกกลับมาได้ยิน 9) คนใบ้แต่กำเนิดกลับระลึกสติได้ 10) คนขาพิการกลับเดินได้ 11) เรือแล่นถึงท่าที่หมาย 12) รัตนต่าง ๆ ทั้งบนอากาศและบนดินเปล่งแสงเรืองรอง 13) ไฟนรกดับ 14) กระแสน้ำหยุดไหล 15) เกิดแสงสว่างในโลกันตนรก 16) มหาสมุทรสงบไร้คลื่นและน้ำเค็มกลับมีรสอร่อย 17) ลมพายุสงบ 18) ต้นไม้ทั้งหลายออกดอกบานสะพรั่ง 19) ดวงจันทร์และดวงดาวจรัสแสง
- 20) ดวงอาทิตย์ไม่ร้อน 21) ผึ้งนกละจากฟ้าและต้นไม้มาเดินบนพื้นดิน 22) เกิดฝนที่มีรสกร่อยตกใน 4 ทวีป 23) เทวดาทั้งหลายพากันพ้อนรำในภพของตน 24) ประตูเปิดออกเอง 25) ความอดอยากหิวกระหายของมหาชนระงับลง 26) สัตว์ทั้งหลายจงเฝ้ากันเกิดเมตตาจิต 27) ผึ้งกาเที่ยวไปกับผึ้งนกเค้าแมว 28) ผึ้งหมาป่าเล่นขี้มั่วกับผึ้งหมี 29) ภูพินและงูไม่มีพิษเล่นหัวกับพังพอน 30) ผึ้งหมีอยู่ร่วมกับแมว 31) ความกระหายน้ำของปีศาจที่ไม่ได้นำมาเป็นเวลาพุทธันดร (ช่วงเวลาที่โลกว่างพระพุทธศาสนา) กลับระงับ 32) คนคออมกลับมากายสมส่วน 33) คนใบ้พูดได้ไพเราะ 34) มหาชนกล่าวปิยวาจาแก่กัน 35) ผึ้งฆ่าส่งเสียงร้องร่าเริง 36) ผึ้งข้างส่งเสียงร้องกึกก้อง 37) หมื่นโลกธาตุดื่มไปด้วยจรรณจันท์ (ผงจันท์หอม) กลิ่นหอมดอกไม้ หญ้าฝรั่น ฐูป และ 38) เกิดธงชัยเป็นตั้งมาลัยอันงดงามปรากฏไปทั่วแผ่นดิน

๒๑. ฌิตามาร

- หลังจากตรัสรู้แล้ว พระพุทธองค์ก็ทรงเสวยวิมุติสุขอยู่บริเวณนั้น ๗ สัปดาหฺ์ สัปดาหฺ์ที่ ๕ ทรงถูกฌิตามารผจญ นางราคา ตัณหา อรดี ฌิตามารมายั่วยวนด้วยมายา หญิง แต่พระองค์ทรงเอาชนะได้
- เพิ่มเติม
- **นางตัณหา:** เป็นตัวแทนของกามตัณหา (ความอยากในกามคุณ)
- **นางอรดี:** เป็นตัวแทนของภวตัณหา (ความอยากมีอยากเป็น)
- **นางราคา:** เป็นตัวแทนของวิภวตัณหา (ความอยากให้สิ่งนั้นพ้นไป)

๒๒. มุจลินทร์นาคราช

- สัปดาห์ที่ ๖ ประทับนั่งใต้ต้นมุจลินท์ พระยามุจลินท์นาคราชได้เนรมิตตนให้ใหญ่วงเป็นขนดล้อมพระพุทธรองค์และแผ่พังพานไว้เบื้องบน ช่วยบังฝนหลงฤดูที่ตกลงมาตลอด ๗ วัน

- เพิ่มเติม

- สถานที่เสวยวิมุตติสุข 7 แห่ง หรือ สัตตมหาสถาน คือ สถานที่ 7 แห่งที่พระพุทธเจ้าทรงประทับเสวยวิมุตติสุขเป็นเวลาแห่งละ 7 วัน หลังจากการตรัสรู้ ดังนี้
- ต้นพระศรีมหาโพธิ์ : เสวยวิมุตติสุขใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์เป็นสัปดาห์แรก
- อนิมิสเจดีย์ : ทรงขึ้นจ้องดูต้นพระศรีมหาโพธิ์โดยไม่กะพริบพระเนตร
- รัตนวงกรมเจดีย์ : เสด็จวงกรมในที่ที่ทรงนิรมิตขึ้น
- รัตนฆรเจดีย์ : เสด็จประทับในเรือนแก้วที่เวदानิรมิตขึ้นเพื่อทรงพิจารณาพระอภิธรรม
- อชปาลนิโครธ (ต้นไทร) : ทรงเสวยวิมุตติสุข และทรงขับไล่ธิดาทั้งสามของพญามารวัสดี
- มุจลินท์ (ต้นจิก) : พญามุจลินท์นาคราชขดแผ่พังพานปกป้องพระองค์จากฝนที่ตกหนัก
- ราชายตนะ (ต้นเกตุ) : ทรงประทับนั่งเสวยวิมุตติสุขก่อนจะเสด็จกลับไปพิจารณาธรรมที่ต้นอชปาลนิโครธอีกครั้ง

สัปดาห์ที่	สถานที่เสวยวิมุตติสุข	ทรงพิจารณาพุทธานุกิจ
๑.	โคนต้นโพธิ์	ปฎิจจสมุปบาท
๒.	อนิมิสเจดีย์ ด้านทิศเหนือเฉียงไปทางทิศตะวันออกของต้นโพธิ์	มองบัลลังก์และต้นโพธิ์โดยไม่กะพริบตา
๓.	รัตนจงกรมเจดีย์	เดินจงกรมบนที่จงกรมแก้ว
๔.	รัตนฆรเจดีย์	เวทนาเนรมิตเรือนแก้วถวาย
๕.	โคนต้นมุจลินท์	ประทับโดยมีพญานาคคุ้มครอง
๖.	โคนต้นราชายตนะ	ตปฐสสะกับภัลลิกะเข้าเฝ้า (อุบาสกคู่แรก)
๗.	ต้นอชปาลนิโครธ	พิจารณาหาทางสอนธรรม (บัวสีเหล่า)
๘.	เสด็จไปตามเส้นทางคยา-พาราณสีจนถึงป่าอิสิปตนะ	แสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตร

๒๓. บัวสี่เหล่า

- พระพุทธองค์ทรงปริวิตกว่า พระสังฆกรรมที่พระองค์ตรัสรู้นั้นลึกซึ้งยิ่งนักยากจะหาสัตว์เข้าใจได้ พระองค์จึงน้อมพระทัยไปว่าจะไม่แสดงธรรม
- ท้าวสหัมบดีพรหมทรงทราบปริวิตกของพระพุทธองค์ จึงลงมาจากพรหมโลกกราบทูลว่า สัตว์โลกผู้มีปัญญานั้นมีอยู่ ขออาราธนาให้พระองค์เทศนาสั่งสอนสรรพสัตว์ด้วยเถิด พระพุทธองค์จึงทรงพิจารณาสรรพสัตว์อีกครั้ง ดำริว่าคนบางพวกมีอินทรีย์แก่กล้าคือ มีศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา สามารถบรรลุธรรมได้ แต่คนบางพวกก็เขลาเบาปัญญาหนักหนา ด้วยกิเลสไม่อาจสั่งสอนได้ ทรงจำแนกสัตว์เป็น ๔ เหล่า ในที่สุดก็ตัดสินพระทัยเผยแผ่พระศาสนา

เพิ่มเติม

อภิธรรมปิฎก กล่าวถึงบุคคล ๔ ประเภท ซึ่งมีการบรรลุธรรมต่างๆ กัน

๑. **อุคฆฏิตัญญู** คือ คนที่พร้อมๆกับเวลาที่มีการยกหัวข้อมาอธิบายให้ฟัง (ดอกบัวที่บานวันนี้)

๒. **วิปจิตัญญู** คือ คนที่บรรลุธรรมเมื่อมีการขยายความที่กล่าวไว้โดยขอให้ฟังอย่างพิสดาร (ดอกบัวที่บานในวันพรุ่งนี้)

๓. **เนชชชะ** คือ คนที่บรรลุธรรมหลังจากเรียน สอบถาม ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง คบ นั่งไถ่ กัลยาณมิตร มาตามลำดับ (ดอกบัวที่จะบานในวันที่สาม)

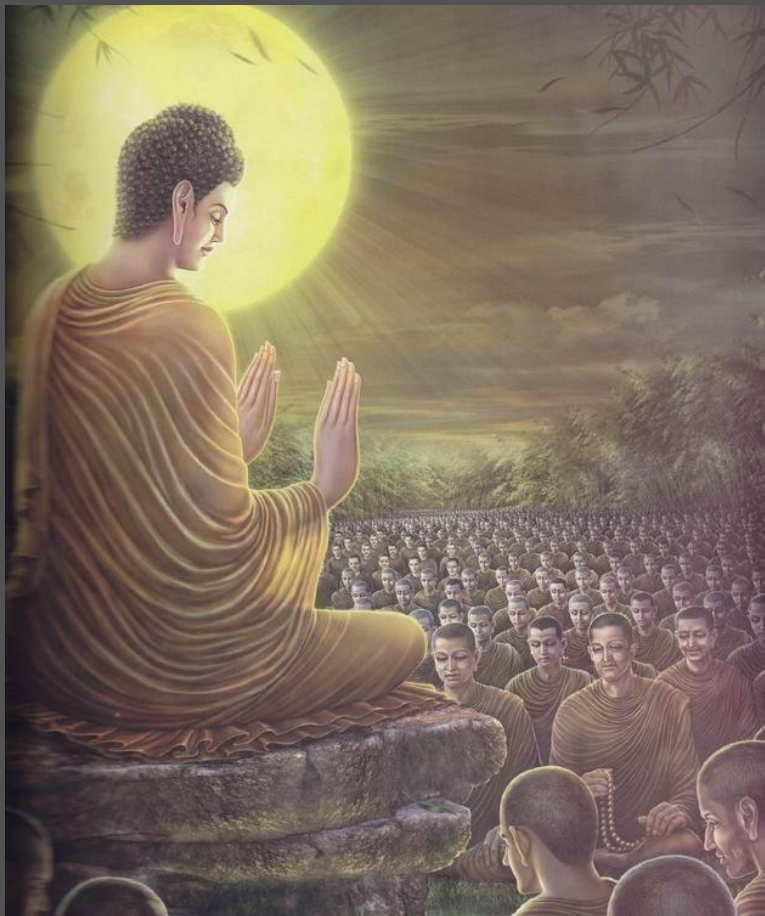
๔. **ปทปรมะ** คือ คนที่แม้จะฟังมานาน กล่าว (สาธยาย) นาน เรียนมานาน ทรงจำไว้ได้มาก สอนมาก แต่ก็ยังไม่บรรลุธรรมในชาติที่พบพระพุทธเจ้านั้น (ดอกบัวที่จะเป็นอาหารของปลาและเต่า)

๒๔. ปฐมเทศนา

- พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา แก่ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แสดงธรรมจบแล้วโกณฑัญญะพราหมณ์มีดวงตาเห็นธรรม
- เพิ่มเติม ปัญจวัคคีย์ คือ พระสงฆ์สาวกรุ่นแรก 5 องค์ ประกอบด้วยพระ โกณฑัญญะ, วัปปะ, ภัททิยะ, มหานามะ และอัสสชิ โดยมีที่มาจากกรรที่พราหมณ์ทั้ง 5 คน ได้ทำนายลักษณะพระพุทธเจ้าตั้งแต่แรกประสูติ และได้ออกบวชติดตามพระองค์ ต่อมาได้เป็นพระภิกษุและพระอรหันต์รุ่นแรกหลังจากการแสดงปฐมเทศนา.
- พระโกณฑัญญะ เป็นผู้ทำนายว่า เจ้าชายสิทธัตถะจะออกผนวชและได้เป็นศาสดาเอกของโลก ต่อมาได้บรรลุธรรมและบวชเป็นพระสงฆ์รูปแรกในพระพุทธศาสนา.
- พระวัปปะ, พระภัททิยะ, พระมหานามะ, และพระอัสสชิ เป็นบุตรของพราหมณ์ที่ทำนายลักษณะพระพุทธเจ้าเช่นกัน จึงออกบวชตามพระองค์

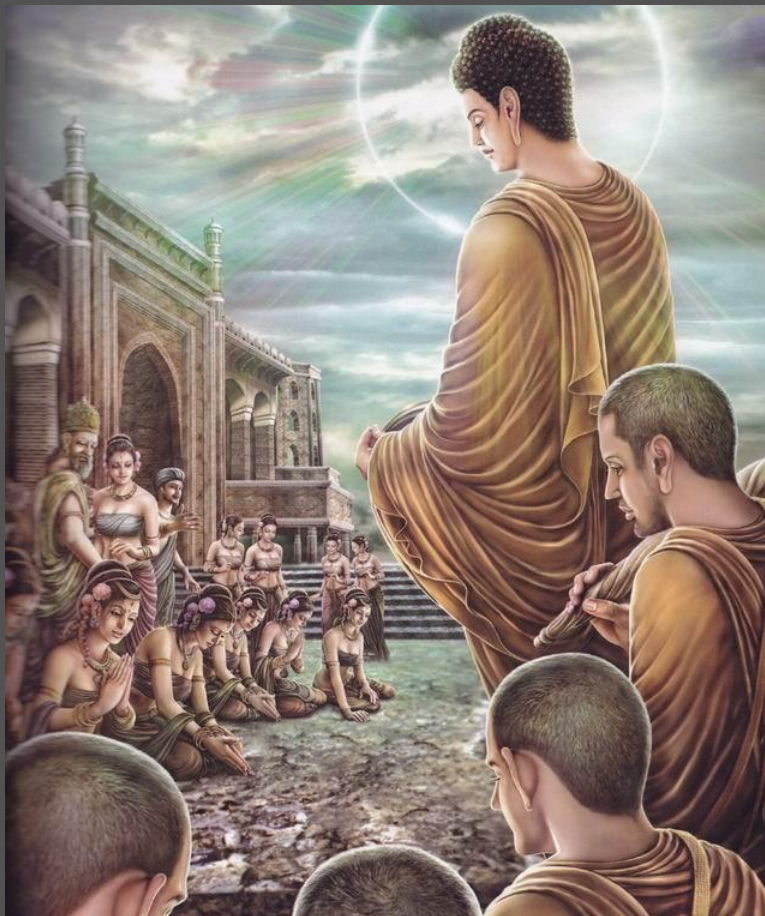
๒๕. โอวาทปาฏิโมกข์

- พระพุทธองค์ทรงนำธรรมयाตราไปประดิษฐานพระศาสนาในนครราชคฤห์ ทรงจำพรรษาที่สองที่เวฬุวันวิหารที่พระเจ้าพิมพิสารถวาย
- วันเพ็ญเดือนอาสาฬหะปีนั้นพระอรหันต์จำนวน ๑,๒๕๐ รูป เข้าไปเฝ้าพระพุทธองค์พร้อมกันโดยไม่ได้นัดหมาย ซึ่งพระศาสดาก็ทรงแสดงธรรมด้วยโอวาทปาฏิโมกข์

- เพิ่มเติม โอวาทปาฏิโมกข์ ประกอบด้วย
- 1. การไม่ทำความชั่วทั้งปวง (สัพพะปาปัสสะ อกะระณัง) ละเว้นการทำชั่วทั้งทางกาย วาจา และใจ
- 2. การทำความดีให้ถึงพร้อม (กุสลัสสุปะสัมปะทา) บำเพ็ญแต่ความดีอย่างสมบูรณ์
- 3. การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ (สะจิตตะปะริโยทะปะนัง) ขำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์จากกิเลส เช่น โสภ โกรธ หลง

๒๖. เสด็จนิวัติพระนคร

- ออกพรรษาที่สองแล้ว พระพุทธองค์ทรงนำภิกษุ ๒๐,๐๐๐ รูป เสด็จสู่กรุงกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดหมู่พระประยูรญาติ

ศากยวงศ์
(กรุงมิตพัสดุ์ แคว้นสักกะ)

โกถยวงศ์
(กรุงเทวทหะ แคว้นโกถยะ)

สีหนุ
+

ยโสธรว

อัญชนะ
+

กัญจน

กัญจน

ยโสธรว

สุทโรทนะ

สุทโกทนะ

อมิตโทนะ

โรโทนะ

ขนิโทนะ

ปมิต

อมิต

สุปพุททะ

ทัณฑปาณี

มย

ปชบตี

+

+

+

+

+

+

+

มย

ปชบตี

กิสโคตม

(พระมรตวไม่ปรกฏนอม)

มหนอมะ

อนูรททะ

โรถิตี

อมิต

สิทธัตตะ

รูปนันท

นันทะ

อานนท์

มหนอมะ

อนูรททะ

โรถิตี

เทวทัต

ทิมพ

+

+

+

วทูล

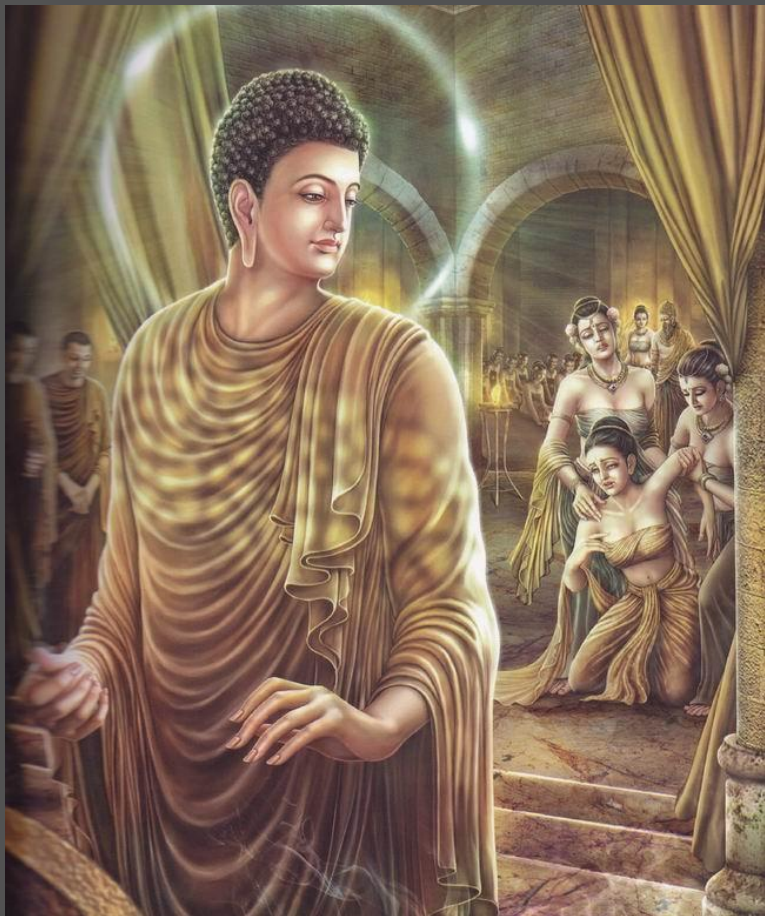
นางวสภชัตติย

+

พระเจ้าปเสนทโกศ

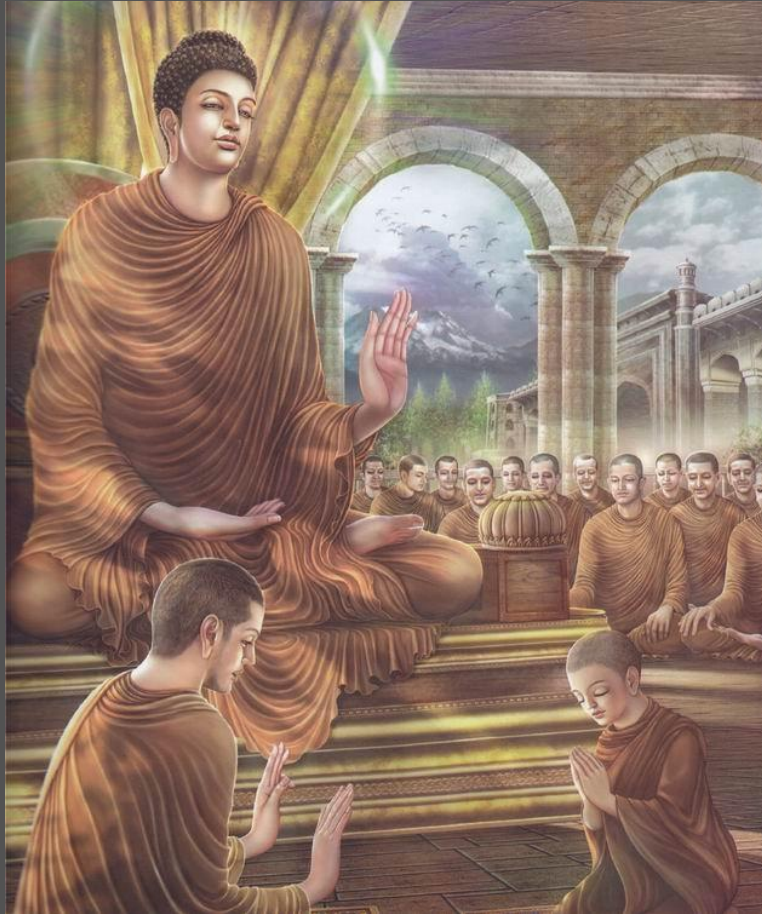
วิฑุททะ

๒๗. โปรดพระนางพิมพา

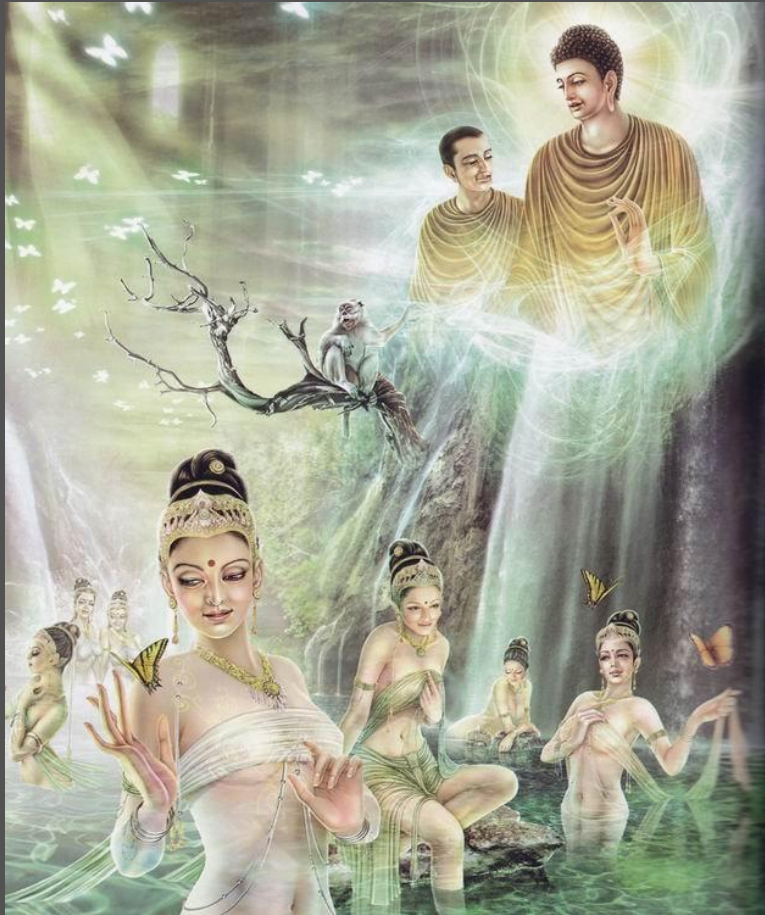
- วันที่ ๓ พระพุทธองค์ทรงเสด็จไปสู่
ตำหนักและแสดงธรรมโปรดพระนาง
พิมพา

๒๘. สามเณรราหุล

- วันที่ ๗ พระนางพิมพาให้ราหุลราชโอรสไปขอลบขอมบัติจากพุทธบิดา พระพุทธองค์จึงมอบอริยสมบัติให้โดยให้ราหุลบรรพชาเป็นสามเณรรูปแรกในพุทธศาสนา

๒๙. พระนันทะเที่ยวสวรรค์

- พระนันทะพุทธอนุชาผู้ออกบวชด้วยความจำใจกระสันอยากสึกเพราะคิดถึงพระชายา
- พระพุทธองค์จึงแสดงปาฏิหาริย์พาพระนันทะไปเที่ยวสวรรค์ ทรงประกันว่าหากพระนันทะไม่สึกจะได้สาวสวรรค์ เหล่านี้ผู้ซึ่งงามกว่าพระชายามากมายนัก พระนันทะจึงไม่สึก บำเพ็ญสมณกิจสำเร็จเป็นพระอรหันต์ในไม่ช้า

๓๐. พระเจ้าสุทโธทนะปรีนิพพาน

- พรรษาที่ ๕ พระพุทธองค์เสด็จจากป่ามหาวัน นครเวสาลี มาถวายการพยาบาลพระเจ้าสุทโธทนะที่ทรงประชวร ทรงแสดงธรรมถึงความไม่เที่ยงของสังขาร พระเจ้าสุทโธทนะสดับพระธรรมเทศนาแล้วบรรลุอรหัตผล และปรีนิพพาน ภายใต้มहाเศวตฉัตร

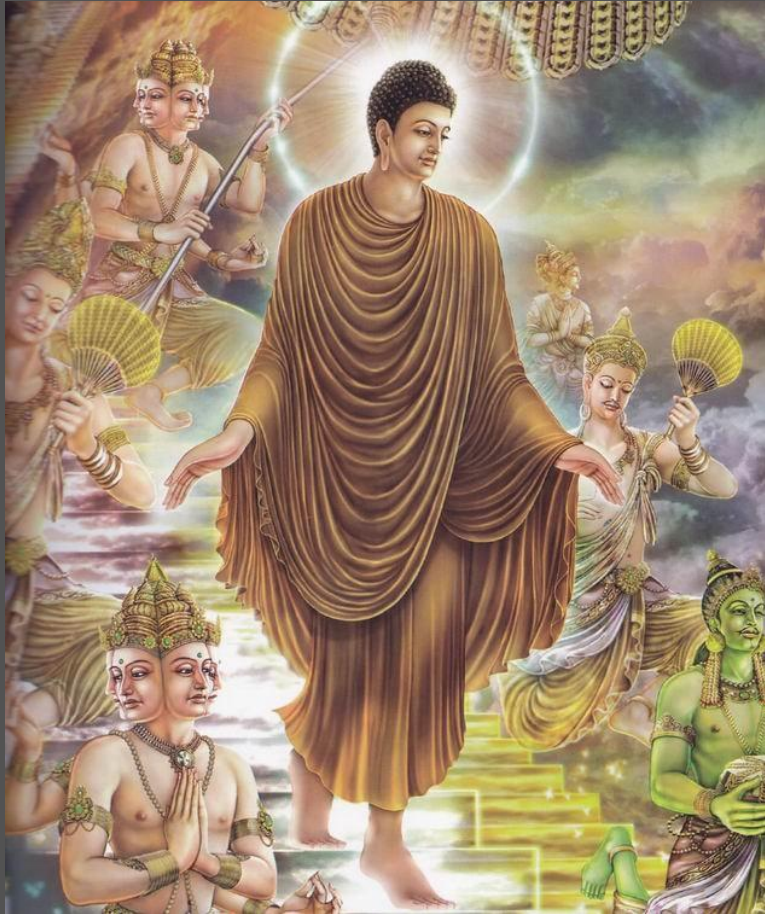
๓๑. โปรดพุทธมารดาบนสวรรค์

- พรรษาที่ ๖ พระพุทธองค์ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ข่มพวกเดียรฉัตร แล้วเสด็จขึ้นไปแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาและเหล่าเทวดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ตลอด ๓ เดือน ธรรมากิสมัยบังเกิดแก่เทวดา ๘๐,๐๐๐ โภกฺกิ

โภกฺกิ เป็น คำบอกจำนวน 10,000,000 (สิบล้าน)

๓๒. พระเจ้าเปิดโลก

- ออกพรรษาแล้ว พระพุทธองค์เสด็จกลับจากเทวโลกสู่เมืองมนุษย์ที่สังกัสสนคร ทรงเปิดโลกธาตุให้มนุษย์ เทวดา และ สัตว์นรก แลเห็นกันตลอด แล้วทรงแสดงธรรม ธรรมาภิสมัยบังเกิดขึ้นแก่สัตว์อีก ๓๐ โภคิ

๓๓. อาหารมื้อสุดท้าย

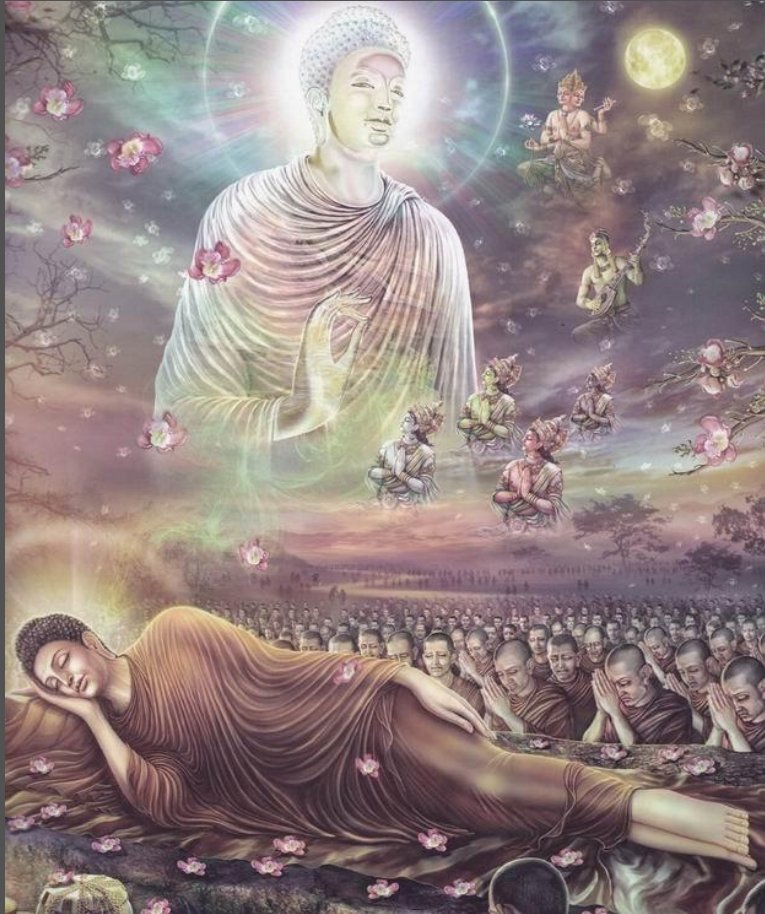

- พระพุทธองค์ทรงปลงอายุสังขารว่าอีก ๓ เดือนพระองค์จะปรินิพพาน จากนั้นทรงเสด็จไปกุสินารา
- นายจุนทกัมมารบุตรทราบข่าวว่าพระพุทธองค์เสด็จมาถึงจึงนิมนต์ไปถวายสุกรมัทวะ เมื่อเสวยแล้วพระพุทธองค์ทรงมีพระอาการอาพาธกำเริบนี้จึงนับเป็นพระกระยาหารมื้อสุดท้าย

“เราตถาคตมองไม่เห็นใครในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ที่บริโภคน้ำสุกรมัทวะแล้วจะข่อยได้ดีนอกจากเราตถาคต”

- เพิ่มเติม
- “สุกรมัททวะ” ควรเป็นอะไร
- ๑. “เนื้อสุกรอ่อน” ทำไมพระองค์จึงไม่ให้นายจุนทะถวายแก่พระสาวกรูปอื่น อาหารที่เหลือยังสั่งให้เอาไปฝัง และตรัสว่าสุกรมัททวะนี้พระองค์เท่านั้นเสวยแล้วจึงสามารถย่อยได้ มันจึงไม่ใช่อาหารธรรมดาที่ปรุงด้วยเนื้อหมู
- ๒. “ข้าวอ่อนหุงด้วยนมโค” ก็ไม่น่าจะย่อยยาก และไม่น่าจะต้องห้ามนายจุนทะถวายแก่พระรูปอื่น แต่ในพระสูตรกล่าวว่า สุกรมัททวะนี้ย่อยยาก
- ๓. หากเป็น “ยาปรุงพิเศษ” ด้วยตำรับரசายนศาสตร์ (ทางฝ่ายมหายานว่าเป็น เห็ดไม้แก่นจันทน์) ก็น่าจะมีความเป็นไป

๓๔. ปรีนิพพาน

- พระพุทธองค์ทรงประทับสี่หาไสยาสน์บนพระแท่นใต้สาละคู่ ในศาลโนทยานอันเป็นที่เคยพักผ่อนของมัลลกษัตริย์นอกกรุงกุสินารา
- ทรงประทานปัจฉิมโอวาทว่า ดูกรรณิกษุทั้งหลาย บัดนี้เป็นวาระสุดท้ายแห่งตถาคตแล้ว เราขอเตือนพวกเธอว่า สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมพิจารณาสังฆารเถิด แล้วพระพุทธองค์ก็เสด็จดับขันธปรินิพพานในปัจฉิมยามของวันเพ็ญเดือนวิสาขะ เมื่อมีพระชนมายุได้ ๘๐ พรรษา